

<https://doi.org/10.18485/analiff.2023.35.1.6>

811.581'367.625

81'255.4

Aspektualno značenje i funkcija udvojenih glagola u kineskom narativnom diskursu

Xiaolei S. Jin*

Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet, Katedra za orijentalistiku

 <https://orcid.org/0009-0004-6641-6612>

Ključne reči:

kineski jezik,
udvajanje glagola,
aspektualno značenje,
narativni diskurs

Apstrakt

Udvajanje glagola u kineskom jeziku specifičan je jezički oblik vezan za količinu (iz)vršenja radnje, koji ujedno ima i druga semantička značenja. Primećujemo da je njegova gramatička funkcija usko povezana sa pragmatičkim i kontekstualnim faktorima, te različiti istraživački pristupi i materijali koji se koriste za analizu mogu dovesti do suprotnih stavova i zaključaka. Cilj ovog rada jeste da posredstvom korpusne, kvantitativne i kvalitativne analize, osvetli njegovu distribuciju, gramatičko značenje i funkciju u narativnom diskursu. Na kraju, poređenjem udvojenih glagola sa njihovim srpskim prevodnim ekvivalentima ispituje se i utvrđuje njegova dvovidska gramatička osobina. (primљeno: 28. фебруара 2023; прихваћено: 10. априла 2023)

<https://anal.fil.bg.ac.rs>

* Filološki fakultet
Katedra za orijentalistiku
Studentski trg 3
11000 Beograd, Srbija
xiaolei.jin @fil.bg.ac.rs

1. Uvod

Jedno od specifičnih svojstava kineskih glagola – doduše, ne svih, već pretežno aktivnih, odnosno volitivnih glagola (cf. Li/Thompson, 1981: 29; Liu et al., 2001: 165), jeste to što se oni, kao i određene imenice, klasifikatori i pridevi, mogu udvajati, pri čemu nastaje nova, gramatičko-semantički modifikovana jezička forma. Ti udvojeni glagoli, prema Džu Desi (Zhu, 1982/1999: 33), pored fonoloških i gramatičko-semantičkih promena, dobijaju i veću ekspresivnu moć u odnosu na osnovski glagol. Problematikom ove jezičke forme već su se bavili brojni istraživači, fokusirajući se najčešće na sledeća pitanja: koji se sve glagoli mogu udvajati, koja gramatička svojstva, gramatičko-semantička značenja i pragmatičke funkcije imaju nakon udvajanja? Premda su se ova pitanja opširno proučavala, različiti istraživački pristupi često su dovodili do različitih zaključaka. Iz tog razloga može se reći da udvajanje glagola i dan-danas predstavlja jedan od problema kineskog jezika u vezi sa kojim su mišljenja istraživača najviše podeljena.

U najopštijim crtama, ranija istraživanja ove problematike uglavnom su rađena iz ugla glagola, odnosno iz perspektive radnje koju glagol označava (Li, 1924/2007; Lü, 1942/2002; Wang, 1944/1984; Chao, 1968/2011; Li/Thompson, 1981; Zhu, 1982/1999 i drugi), dok su kasnija bila više okrenuta rečenici, odnosno situaciji koju cela rečenica opisuje (Smith, 1991/1997; Dai, 1997; Liu et al., 2001 i drugi), dok je onih koja su to pitanje proučavala u širem jezičkom kontekstu, tj. na nivou diskursa, bilo relativno manje (Xiao/McEneaney, 2004; Zhang, 2006; Rao, 2012).

Generalno govoreći, većina istraživača smatra da forma udvojenih glagola predstavlja novu leksemu, kao npr. 看看/*kàn-kan* („gledati-gledati“)¹, koja je nastala morfološkom promenom glagola, pri čemu drugi glagol u procesu gramatikalizacije gubi svoj prvobitan ton i značenje, postavši tako gramatička morfema (Chao, 1968/2011; Li/Thompson, 1981; Zhang, 1979 i dr.)². Takva morfema se ipak razlikuje od sufiksa (koji obično ima određenu formu i gramatičko značenje), u tome što samo poprima formu glagola iza koga se nalazi, dok se njegov uticaj na gramatičke funkcije i semantička svojstva „novostvorene reči“ ne može jasno sagledati i opisati iz morfološke perspektive, već samo iz ugla sintakse, mada je ponekad za to potreban i širi jezički kontekst. Na osnovu rezultata prethodnih istraživanja, može se uočiti da su dosada utvrđena gramatičko-semantička značenja ove forme, kao što su: „kratkotrajnost (iz)vršenja radnje“, „pokušaj da se uradi nešto“ (Li, 1924/2007; Wang, 1944/1984; Lü, 1942/2002; Chao, 1968/2011) i „manja učestalost vršenja radnje“ (Zhu, 1982/1999; Zhang, 1979), kontekstualno zavisna, jer u određenim jezičkim

1 U kineskom jeziku postoje tri osnovna načina udvajanja glagola: 1) udvajanje jednosložnih glagola po modelu A-A (npr. 看看/*kàn-kan*, „gledati-gledati“); 2) udvajanje dvosložnih glagola po modelu AB-AB (npr. 休息休息/*xiūxi xiūxi*, „odmoriti se-odmoriti se“); 3) udvajanje jednosložnih glagola sa umetnutom brojem „jedan“ 一/*yī*, koji ne vrši semantičku modifikaciju: A-yi-A (npr. 看一看/*kàn-yi-kan*, „gledati-jedan-gledati“, tj. „baciti pogled“). Detaljnije o tome videti kod Liu et al. (2001: 160-61), Xiao/McEneaney (2004: 151). U ovom tekstu tu jezičku formu obeležavamo kao „GL-GL“.

2 Nemali broj istraživača, među kojima su Fan (1964) i Dai (1997), zastupa mišljenje da je forma udvojenih glagola ipak konstrukcija građena od glagola i kvantifikatora. Po njima, drugi glagol u ovoj formi poprima samo oblik, a ne i značenje prvog, i služi da označi malu količinu (iz)vršenja radnje.

situacijama ona ima i druga, gotovo suprotna značenja, kao što su, na primer, „produžavanje ili povećanje učestalosti (iz)vršenja radnje“ (Draganov, 1954; cf. Jahontov, 1958), „jačanje dinamičnosti“ (Dai, 1997) ili „isticanje volitivnosti agensa radnje“ (Zhu, 1998). Što se njenog aspektualnog značenja tiče, takođe postoji duboka podeljenost među istraživačima, o čemu ćemo u daljem tekstu detaljnije govoriti.

Uz sva ta brojna, različita, a ponekad i potpuno suprotna mišljenja, situaciju otežava i činjenica da su u udžbenicima kineskog jezika koji su trenutno dostupni u Srbiji vrlo kratko i površno objašnjeni načini udvajanja glagola i neka njihova osnovna značenja, kao što su „kratkotrajnost“ i „neobaveznost ili opuštenost pri vršenju radnje“, i to bez davanja konteksta, dok o njihovim aspektualnim značenjima i drugim važnim diskursnim funkcijama gotovo da nema ni reči. Sve to našim učenicima kineskog jezika otežava savladavanje pravilne upotrebe ove u kineskom jeziku često korišćene jezičke forme.

Stoga, smatramo da je proučavanje udvojenih glagola iz ugla pragmatike značajno kako u naučnoistraživačke, tako i u didaktičke svrhe. Cilj ovog rada jeste da, na osnovu rezultata prethodnih istraživanja, korpusnom analizom prouči aspektualno značenje i pragmatičnu funkciju forme udvojenih glagola u narativnom diskursu, te tako našim učenicima dâ jasniju sliku o njenom značenju i upotrebi u konkretnim jezičkim situacijama. Pre nego što izložimo rezultate našeg istraživanja, osvrnućemo se na važne rezultate onih prethodnih, koja su se ticala pomenute problematike.

1. Pregled prethodnih istraživanja o aspektualnom značenju udvojenih glagola

Opšte je prihvaćeno mišljenje kod istraživača da je forma GL-GL jezičko sredstvo kojim se može izražavati aspektualnost.³ No, mišljenja su ipak podeljena oko jednog suštinskog pitanja: kakvo aspektualno značenje ona ima? Li Ānsi (Li, 1924/2007) je bio među prvima koji tvrde da se udvajanjem glagola mogu izražavati otpočinjanje, trajanje neke radnje ili tendencija da će se radnja uskoro završiti. On je zatim naveo sledeće primere koji ilustruju ove tri situacije (Li, 1924/2007:126):

(1) 我去去就来。

Wǒ qù-qu jiù lái.

ja **ići-ići** odmah doći

Oдох ja i brzo se vraćam.

(2) 病中看看书,写写字,又上公园去逛逛。

Bìng zhōng kàn-kan shū, xiě-xiě zì, yòu shàng gōngyuán qù guàng-guang.
bolest usred **čitati-čitati** knjiga **pisati-pisati** karakter još otići park **ići šetati-šetati**

3 Mali broj istraživača, čiji je predstavnik Ju (Yu, 1954: 48), formu GL-GL uvrstio je u gramatičku kategoriju kvantitativnosti jer se, po njima, udvajanjem glagola izražava značenje „smanjenja količine (iz)vršenja radnje“.

Otkada sam se razboleo, čitam pomalo knjige, uvežbavam kaligrafiju i idem u park da prošetam.

(3) 你亲家今日何不来陪先生坐坐?

Nǐ qīngjiā jīnrì hé bù lái péi xiānshēng zuò-zuò?
ti prijatelj danas zašto ne doći nekome praviti društvo Gospodin **sesti-sesti**

Zašto tvoj prijatelj nije došao danas da malo posedi sa Gospodinom?

Na osnovu takvog mišljenja, kasnija rasprava o aspektualnom značenju forme GL-GL uglavnom se vodila oko pitanja (ne)durativnosti i (im)perfektivnosti, kao i njenog mesta u aspekatskom sistemu kineskog jezika, odnosno bila je fokusirana na pitanje da li je ona leksičko ili, pak, gramatičko sredstvo za izražavanje aspektualnosti.

Pogledajmo najpre kakvo mišljenje imaju istraživači o tome da li forma GL-GL označava neku durativnu radnju. Lju (Lü, 1942/2002: 232) smatra da je forma GL-GL „glagolska faza kratkotrajnosti“ (短时相/DUANSHI XIANG), dok nju Vang (Wang, 1944/1984: 158) naziva „likom glagolske situacije kratkotrajnosti“ (短时貌/DUANSHI MAO). Dakle, ova dvojica lingvisti zastupaju mišljenje da forma GL-GL može na leksičkom nivou izraziti aspektualno značenje kratkotrajnosti. Međutim, Ši (Shi, 1992:193) smatra da glagolski oblik GL-GL pripada klasi rezultativnih glagola, kao što su 塌/*tā* („urušiti“) i 摔/*shuāi* („pasti“). Takvi glagoli označavaju one radnje koje se okončavaju odmah nakon započinjanja, tako da praktično nemaju interval trajanja. On konstatuje da se udvajanjem glagola zapravo eliminiše sema [durativnosti] koju osnovski glagol poseduje. Dai (1997: 20) zastupa mišljenje da temporalna osobina forme GL-GL jeste takva da se ona nalazi između situacija „punktualnosti“ i „durativnosti“, a sa naglaskom na prvu, iako ona u sebi sadrži mali segment vremenskog trajanja. Liju i dr. (Liu et al., 2001: 161) su precizniji po tom pitanju i konstatuju da se udvajanjem durativnih glagola izražava gramatičko značenje umanjavanja trajanja radnje koju inače označava taj osnovski durativni glagol, a kada su punktualni glagoli u pitanju, onda se smanjuje učestalost ponavljanja te punktualne radnje.

U vezi temporalnog značenja forme GL-GL, Vang (Wang, 1944/1984: 211) je, iako i sam zastupa gorepomenuto mišljenje, dodao opasku da je „kratkotrajnost zamislilo govorno lice“. Ovu pretpostavku potvrdio je Dai (1993: 54) uz objašnjenje da je „kratkotrajnost“ apstraktni vremenski koncept jer se ona ne može precizno meriti, niti je nužno vezana za neki konkretni vremenski interval. Prema tome, „kratkotrajnost“ koja se iskazuje formom GL-GL isključivo je subjektivan pogled na stvari. Liju i dr. (Liu et al., 1983/2001: 164) su zapazili da postoje i izrazi kao što su 多听听/*duō tīng-tīng* („više slušati-slušati“, tj. „više slušati“), 多看看/*duō kàn-kàn* („više gledati-gledati“, tj. „više gledati“) i slični, u kojima prilog za količinu 多/*duō* („više“) sigurno ne određuje neku kratkotrajnu, već neodigranu ili habitualnu radnju. Sovjetski lingvista Dragunov konstatuje da se udvajanjem glagola čak može izraziti i produženje trajanja ili, eventualno, jačanje intenziteta određene radnje (cf. Jahontov, 1958: 110).

Drugo pitanje koje je podelilo istraživače jeste: da li je forma GL-GL gramatičko sredstvo kojom se izražava perfektivnost. Jedan broj lingvista, čiji su predstavnici Dai (1997: 71), Sijao i Mekeneri (Xiao/McEney, 2004: 149), Vu (Wu, 2009: 226) i drugi,⁴ smatra da forma GL-GL jeste gramatički aspekt (*viewpoint aspect*) koji izražava perfektivnost, i da se ona odlikuje time što je događaj, kao holistička prolazna situacija, posmatran spolja a ne unutar njegovog temporalnog procesa. No, Smit (Smith, 1991/1997: 271), pak, smatra da je forma GL-GL leksički aspekt perfektivnosti (*lexical perfective*) i da rečenica sa ovom glagolskom formom predstavlja neku zatvorenu situaciju, koja je kratkotrajna. Slično mišljenje ima i Šen (Shen, 1995: 375), koji smatra da forma GL-GL označava vremenski ograničenu radnju, i to sa određenom završnom tačkom, dok Li (Li, 1998), premda se slaže s tim da radnja iskazana formom GL-GL ima neku završnu tačku, smatra da se ta tačka ne može tačno odrediti jer je vremensko trajanje takve radnje neodređeno. Dakle, kao što Čen (Chen, 2008) tvrdi, forma GL-GL predstavlja neku terminativnu situaciju, koja je samo temporalno ograničena ali nema prirodnu završnu tačku. Drugim rečima, njome se ne pruža informacija o tome da li je radnja ostvarila svoj cilj ili ne, jer su glagoli koji mogu da se udvajaju uglavnom iz klase aktivnosti,⁵ koji i inače nemaju inherentnu završnu tačku.

Suprotno gorepomenutim mišljenjima, neki istraživači, među kojima su Li i Tompson (Li/Thompson, 1981), Liju i dr. (Liu et al., 2001) i Džu (1998), zastupaju stav da je situacija iskazana formom GL-GL trajna i to bez završne tačke, iako je to trajanje veoma kratko. Li i Tompson (Li/Thompson, 1981: 232) utvrđuju značenje [+dinamičnosti], [+durativnosti], [-Ø terminativnosti] kao distinktivna semantička obeležja forme GL-GL kojom se opisuje neograničena situacija, ili neka druga situacija, koja je po tom pitanju neodređena. Džang (Zhang, 2006: 74) smatra da se značenje „neograničenosti“ upravo odnosi na habitualnu radnju, koja, po njemu, predstavlja najosnovnije gramatičko značenje udvajanja glagola. Zato i ne čudi da postoji i mišljenje da ova glagolska forma nije gramatičko sredstvo ni za perfektivnost, ni za imperfektivnost, jer za razliku od ostalih aspekatskih markera, kao što je marker za perfektivnost 了/LE, ona nema jedinstvenu i određenu perspektivu za posmatranje temporalne strukture neke situacije, koja je, inače, jedna od ključnih faktora za određivanje aspekatske vrednosti (Yang, 2011: 222).

Po svemu sudeći, tradicionalni pristup proučavanju ove problematike nije uspeo da dâ zadovoljavajući odgovor na pitanje u vezi odnosa između ove forme i njenog gramatičkog značenja, a naročito nije uspeo da odredi njene dve osnovne osobine: [+/-durativnost] i [+/-perfektivnost]. Stoga, neki istraživači pokušavaju da

4 Premda se ovi istraživači generalno slažu da je forma GL-GL gramatički aspekt perfektivnosti, upotrebljavaju ipak različite termine, kao što su delimitativni aspekt (Xiao/McEney, 2004), aspekt kratkotrajnosti (短时体/DUANSHI TI, v. Dai, 1997), aspekt perfektivnosti (完全态/WANQUAN TAI, v. Wu, 2009).

5 Prema Liju i drugima (Liu et al., 2001: 165–66), generalno, samo akcioni glagoli i neki glagoli koji izražavaju misaone aktivnosti mogu da se udvajaju, pri čemu oni u sebi moraju da sadrže seme [+durativnost], [+iterativnost] i [+volitivnost]. U određenim situacijama, neki glagoli koji opisuju mentalno stanje ili glagoli koji ne poseduju osobine durativnosti, iterativnosti ili volitivnosti, pak, mogu da se udvajaju kako bi izražavali značenje „pokušaja“ ili „kautativnosti“.

iz pragmatičkog ugla, kroz prizmu diskursne analize, razmotre ovo pitanje. Takav pokušaj načinio je Dragunov još pedesetih godina prošlog veka. On je uočio da kontekstualna situacija može da utiče na značenje ove jezičke forme (cf. Jahontov, 1958: 110).⁶ Slično mišljenje ima i Džu (Zhu, 1998: 384), koji smatra da se značenje kratkog trajanja ili produžavanja glagolskog procesa, isticanja dinamičnosti radnje ili volitivnosti agensa, kao i druga značenja koja sadrži forma GL-GL, uvek prepliću u njenoj konkretnoj upotrebi. Naime, u nekim situacijama izraženije je jedno od tih značenja, dok je u drugim situacijama, možda istaknuto neko drugo, pri čemu su ostala inherentna značenja takođe prisutna, ali samo potisnuta ili manje istaknuta. On takođe tvrdi da su zapovedni iskazi i narativni diskurs tipične kontekstualne situacije u kojima se javlja forma GL-GL. Dakle, u narativnom diskursu ova forma može da iskazuje radnju u narativnoj prošlosti ili budućnosti (tzv. „planiranu radnju“), kao i da označava habitualnu radnju. Jedino što ne može jeste da izražava radnju koja je simultana u odnosu na moment o kome se govori.

Sijao i Mekeneri (Xiao/McEnery, 2004: 154–57), na osnovu analize korpusa koji pretežno čine novinski članci, tvrde da je delimitativnost, odnosno iskazivanje kratkotrajne ograničene situacije, glavno značenje ove glagolske forme i da su sva ostala značenja, kao što su ležernost pri vršenju određene radnje i ublažavanje tona govora, njena proširena značenja. Oni takođe konstatuju da se forma GL-GL, koja između ostalog označava neku holističku radnju, više koristi u kontekstima koji se odnose na buduću situaciju (u analiziranom korpusu takvih je 24 od ukupno 38 primera). Međutim, Džang (Zhang, 2006: 81) je analizirajući govorni diskurs pekinškog govornog područja,⁷ došao do suprotnog zaključka. On smatra da je habitualnost, odnosno neograničenost, osnovno gramatičko svojstvo forme GL-GL, budući da se ona najčešće javlja u habitualnim situacijama (oko 56% od ukupnih 1295 rečenica sa udvojenim glagolima u korpusu)⁸, mnogo manje u irealnim ili budućim (oko 37%), a još ređe u već nastalim situacijama (tek 7%). Žao (Rao, 2012) takođe analizira korpus, doduše, formiran od narativnih tekstova, i proučava aspektualno značenje forme GL-GL. On tvrdi da osnovna funkcija forme GL-GL jeste isticanje dinamičnosti radnje, što ukazuje na njenu imperfektivnost, ali i to da je njena pragmatična funkcija da usmerava na referentno vreme neke radnje koja će trajati u određenom periodu, čime je omogućeno da se ta radnja tumači kao perfektivna. Stoga se forma GL-GL često upotrebljava za iskazivanje aktivnih, dinamičnih i ograničenih radnji koje se nalaze na glavnoj temporalnoj niti narativnog diskursa.

Dakle, na osnovu rezultata prethodnih istraživanja, možemo pretpostaviti: prvo, da forma GL-GL poseduje dvovidsku vrednost; drugo, da to kako će se njena

6 Liu Hongxi (2000) konstatuje da diskursni žanr može da uslovljava upotrebu forme GL-GL, npr. ona se koristi isključivo u govornom i književnom diskursu, a ne i u zvaničnim dokumentima, kao što su politički, naučni i slični tekstovi.

7 Pekinški univerzitet za jezik i kulturu, Institut za nastavu jezika. 1993. *Korpus savremenog govornog jezika grada Pekinga*. [北京语言学院语言教学研究所. 1993. 《当代北京口语语料》] (Zhang, 2006: 76)

8 Analizirali smo podatke o oba korpusa ove dve studije, Xiao/McEnery (2004) i Zhang (2006). Rezultat analize nam govori da je učestalost pojavljivanja forme GL-GL u korpusu govornih materijala 6,5 puta veća nego u korpusu koji pretežno čine novinski članci.

gramatička osobina ispoljavati, odnosno da li će njome biti izražena ograničena ili neograničena situacija, umnogome zavisi od samog diskursa.

3. Metodologija istraživanja i formiranje korpusa za analizu

Shodno našoj istraživačkoj i didaktičkoj nameri, u ovom radu ćemo prvo korpusnom, kvantitativnom i kvalitativnom analizom proučavati distribuciju, aspektualno značenje i diskursnu funkciju forme GL-GL u jezičkoj upotrebi. Zatim ćemo putem poređenja kineskog originala i prevodnih ekvivalenata u srpskom jeziku utvrditi da li je pretpostavka da ova glagolska forma poseduje dvovidsku osobinu tačna ili ne.

Prihvativši rezultate drugih istraživača (Zhang, 2006; Zhu, 1998) koji tvrde da se forma GL-GL najčešće javlja u narativnom diskursu govornog stila, za ovaj rad formirali smo paralelni korpus u kome je kineski izvorni, a srpski ciljani jezik, i to tako što smo odabrali osam savremenih kineskih kratkih priča, pisanih govornim stilom, koje su prevedene na srpski jezik i objavljene u relevantnim književnim časopisima ili zbirkama u Srbiji.⁹ Tako smo dobili korpus u kome tekstovi na kineskom imaju ukupno 77833 karaktera, dok njihovi prevodi na srpski imaju 265205 znakova.

Da bi se utvrdile osnovne osobine forme GL-GL: [+/- durativnost] i [+/-perfektivnost], narativne tekstove u korpusu segmentirali smo na deo koji po strukturi pripada istaknutoj događajnoj niti u kojoj se ostvaruje temporalna progresija, i na onaj deo koji čini pozadinu priče. Dakle, teorijska osnova našeg rada zasnovana je na postulatu o strukturi „istaknutosti i pozadine“ (*foreground* i *background*) narativnog diskursa (Hopper/Thompson, 1980), kao i na mišljenju Kampa i Rajla (Kamp/Reyle, 1993) da u narativnoj strukturi u kojoj se ostvaruje temporalna progresija (TP), tj. u strukturi „istaknutosti“, radnje koje čine događajni niz moraju biti perfektivne, dok su u netemporalnoj strukturi (NTP), tj. u strukturi „pozadine“, situacije ili radnje uglavnom imperfektivne. Shodno ovim pretpostavkama, segmentirali smo tekstove, a potom podelili segmentirane diskursne jedinice (EDJ)¹⁰ na dve vrste. Prvu čine one koje pripadaju TP strukturi, i to su one koje su sa susednom EDJ u retoričkom odnosu nizanja ili posledice; dok drugu čine one koje pripadaju NTP strukturi, i to su one koje su sa susednom EDJ u retoričkoj relaciji pozadine, elaboracije, tumačenja i sl. Poslednji korak obrade korpusa bilo je izdvajanje onih EDJ kod kojih jezgro predikata čini forma GL-GL, koja je inače i predmet naše analize. Istovremeno smo, u istraživačke svrhe, anotirali i vidsku vrednost glavnih glagola u diskursnim jedinicama prevodnih ekvivalenata u srpskom jeziku.

9 Pošto u ovom radu nameravamo da, pored upotrebe ove glagolske forme u kineskom narativu, prikažemo i njihove prevodne ekvivalente u srpskom jeziku, a budući da dostupni, postojeći korpusi ne zadovoljavaju ove naše zahteve, bilo je nužno da sami formiramo dvojezični istraživački korpus. Od odabranih kineskih pisaca, neki su dobitnici Nobelove nagrade ili drugih prestižnih književnih nagrada, dok su dela drugih uvršćena u školske udžbenike, ili se nalaze na listi obavezne literature za srednje škole u Kini. To nam u velikoj meri obezbeđuje reprezentativnost jezičke građe za analizu. Za konkretan spisak kratkih priča videti deo Izvori u Literaturi.

10 Za segmentiranje tekstova na elementarne diskursne jedinice (EDJ) pratili smo uputstvo o postupku anotiranja teksta, koje je dato u okviru Teorije retoričke strukture (detaljnije o tome videti kod Mann/Thompson, 1988; Carlson/Marcu, 2001). Istovremeno, uvažavali smo i sintaksičke osobenosti kineskog jezika, kao i preporuke drugih kineskih istraživača da segmentisanje teksta na EDJ treba da bude što detaljnije i usitnjenije, odnosno da svaka EDJ poseduje samo jedan prost predikat.

4. Distribucija forme GL-GL u narativnom diskursu i kvantitativna analiza

Nakon obrade korpusnih materijala, dobili smo ukupno 2335 EDJ koje pripadaju temporalnoj strukturi, i 3490 EDJ koje čine netemporalnu strukturu narativnog teksta. Onih čiji je predikat sastavljen od forme GL-GL ima 118 (oko 8%), među kojima se 96 jedinica (što čini 81,5% ukupnih EDJ_{GL-GL}) javlja u temporalnoj strukturi narativnog diskursa, označavajući neku svršenu radnju ili ograničenu situaciju, dok se 22 takve jedinice (oko 18,5%) nalaze u NTP strukturi. Dakle, forma GL-GL, sama po sebi, pokazuje snažnu tendenciju da se, sa svojom perfektnosti, javlja u temporalnoj strukturi narativnog diskursa.

Kada malo bolje pogledamo ove diskursne jedinice sa formom GL-GL koje se javljaju u TP strukturi teksta, primećujemo da je čak 34 (oko 35%) obeleženo aspektualnim markerom za perfektnost 了/LE. To znači da se ova glagolska forma u ovim primerima koristi za označavanje neke već nastale situacije. U netemporalnoj strukturi u analiziranom korpusu nismo našli ni jedan primer koji je obeležen nekim drugim aspektualnim markerom za neograničenu situaciju, kao što su 着/ZHE i 在/ZAI. Ova činjenica nam govori da forma GL-GL, u slučaju kada označava neku neograničenu situaciju, ne stoji uz aspektualne markere koji obeležavaju durativnu radnju ili radnju koja je u toku.

Kada je reč o vrsti glagola koji se u udvojenjima javljaju u korpusu, utvrđeno je da nemaju svi glagoli udvojeni oblik. Naime, aktivni volitivni glagoli najčešće se udvajaju u temporalnoj strukturi narativnog teksta (u 68 primera, što čini oko 71%), a sledeći po brojnosti su semelfektivni glagoli, koji se javljaju u 14 primera (oko 14,6%), posle kojih slede telični glagoli čiji proces ne obuhvata segment ostvarenja cilja (u 13 primera, što je oko 13,5%), dok glagola stanja i teličnih glagola čiji proces nužno obuhvata cilj, tj. rezultativnih glagola, gotovo da i nema u korpusu.¹¹ Takva restrikcija udvojenih glagola postoji i u netemporalnoj strukturi narativnog teksta, samo što je slika malo drugačija. Naime, aktivni glagoli i dalje su najfrekventniji i javljaju se u 15 primera, što čini 68% ukupnih NTP EDJ_{GL-GL}, dok semelfektivnih glagola skoro da nije ni bilo. Zato je primećeno da se u našem korpusu telični glagoli iz obe gorepomenute podvrste javljaju ili u formi tzv. dvostrukog udvajanja glagola „AABB“ (npr. 进进出出/jìn-jìn-chū-chū, „ulaziti-ulaziti-izlaziti-izlaziti“, „stalno izlaziti i ulaziti“), ili u formi „A 来/lái A去/qù“ (npr. 变来变去/biàn-lái-biàn-qù, „menjati se-dolaziti-menjati se-odlaziti“, tj. „stalno se menjati“). Takvi izrazi, prema Ljuju (Lü, 1942/2002: 232–33), označavaju da se radnja često ponavlja u nekom relativno kratkom vremenskom intervalu i predstavljaju glagolsku fazu „iterativnosti“ i „multiplikativnosti“ (屢发相/LÜFA XIANG i 反复相/FANFU XIANG). Osim toga, primetili smo da radnje iskazane ovim udvojenim glagolima u NTP strukturi imaju situacioni karakter, što podrazumeva da je odigravanje ovih radnji uslovljeno datim okolnostima.

11 U ovom radu primenjujemo glagolsku klasifikaciju koju su uspostavili Jang i drugi (Yang et al., 2009). Detaljnije o tome videti kod Jin (2021).

U analiziranom korpusu najčešće se javljaju sledeći udvojeni glagoli kojima se izražavaju perceptivne ili emotivne aktivnosti, kao i pokreti tela: 看看/*kàn-kàn* („gledati-gledati“, tj. „pogledati“), 笑笑/*xiào-xiào* („smejati se-smejati se“, tj. „nasmešiti se“), 点点头/*diǎn-dian tóu* („klimati-klimati-glava“, tj. „klimati glavom“), 摇摇头/*yáo-yáo tóu* („mahati-mahati-glava“, tj. „odmahivati glavom“), 拍拍手/*pāi-pāi shǒu* („pljeskati-pljeskati-ruka“, tj. „pljesnuti rukama“), 擦擦/*cā-ca* („brisati-brisati“, tj. „obrisati“), itd. Treba još napomenuti da su gotovo svi ovi glagoli jednosložni i da se udvajaju po modelu „AA“ (u samo pet primera u glagol se udvaja po modelu „A-一/yī-A“, tj. „A-jedan-A“), a da su zabeležena samo dva primera udvajanja dvosložnih glagola, i to: 休息休息/*xiūxi-xiūxi* („odmarati se-odmarati se“, tj. „odmarati se“) i 享受享受/*xiǎngshòu-xiǎngshòu* („uživati-uživati“, tj. „uživati“).

5. Značenje i funkcija udvojenih glagola u narativnom diskursu

5.1. Udvojeni glagoli u temporalnoj strukturi narativnog diskursa

Prema rezultatima naše analize, forma GL-GL se u temporalnoj strukturi najviše, odnosno u 79% primera, javlja u sredini tekstualnog spana kojim se iskazuje događajni niz, dok se u 21% primera javlja na kraju tekstualnog spana. U prvom slučaju, ova forma obično opisuje kratkotrajnu terminativnu radnju koja sa potonjom radnjom ima isti agens. Osim toga, između udvojenih glagola neretko se javlja aspektualni marker 了/LE, kojim se u ovom pogledu označava anteriorni taksisni odnos. Ponekad, radnja iskazana formom GL-GL počinje skoro istovremeno s radnjom koja sledi, ostavljajući tako utisak da se dve radnje odigravaju jedna za drugom. Pogledajmo sledeće primere koji ilustruju pomenutu situaciju:

(4) 女人站了起来，说：“噢，忘了叫你吃点心。你饿了吧？”

男人点点头。

女人从壁橱里端出还有热气的一盆线面和一碗笋干汤。

Nǚrén zhàn-le-qǐlai, shuō: “Ō, wàng-le jiào nǐ chī diǎnxīn. Nǐ è-le ba?”

žena stajati-LE-ustati govoriti oh zaboraviti LE zvati ti jesti zakuska ti gladovati-LE *BA_{upr}*-rečca

Ustade žena i reče mu: „Oh, zaboravila sam da te ponudim kolačima. Da li si gladan?“

Nánrén diǎn-dian tóu.

muškarac klimati-klimati glava

Muškarac klimnu glavom.

Nǚrén cóng bíchú lǐ duān-chū hái yǒu rèqì de yī pén xiànmìàn hé yī wǎn sūngān tāng.

žena od kredenac nutar nositi-izaci još imati toplota DE jedan tanjir nudle i jedan činija bambus supa

Žena iz kredenca izvadi tanjir još uvek toplih nudli i tanjir supe od bambusovih mladica.

(He, 1997: 318)

(5) 朱舟十分得意，特地跑到围墙下面，伸出手来量量高低，摸摸那凸出墙外的砖柱。觉得高度和牢度都符合他的心意.....

Zhū Zhōu shífēn déyì, tèdì pǎo dào wéiqiáng xiàmiàn, shēn-chū-shǒu-lai liáng-liang

Džu Džou veoma zadovoljan posebno trčati do ograda ispod ispružiti ruka meriti-meriti

gāodī, mō-mo nà tūchū qiáng wài de zhuānzhù. Juéde gāodù hé láodù dōu fúhé tā de xīnyì...
visina pipati-pipati onaj isturen zid spolja DE stub od cigla smatrati visina i čvrstina sve odgovarati on DE želja

Sav pun sebe, Džu Džou je otrčao do zida da izmeri visinu i opipa isturene stubove od cigala. Smatrao je da visina i čvrstina odgovaraju onome što je on imao na umu.

(Lu, 2015: 87)

Iz ovih primera se vidi da forma GL-GL u temporalnoj strukturi narativnog teksta može samostalno, bez pomoći aspektualnog markera za perfektnost 了/LE, da opisuje ograničenu situaciju, kao što može i samostalno da zatvori desnu granicu jednog događajnog niza. Međutim, u takvoj situaciji je forma GL-GL uvek značenjski tesno povezana sa susednom EDJ u daljem tekstu. Drugim rečima, njome iskazana radnja označava uzrok potonjeg zbivanja, ili pak osnovu za ono što je u nastavku teksta izraženo susednom EDJ. U primeru (4), muškarac je klimnuo glavom (点点头/*diǎn-dian tóu*), čime je dao znak odobrenja za sledeću radnju, tj. „odobrio je ženi da počne da priprema jelo“. U primeru (5), Džu Džou je prvo izmerio visinu zida (量量高低/*liáng-liang gāodī*) i opipao ciglene stubove (摸摸砖柱/*mō-mo zhuānzhù*) i tek tada imao razlog da bude zadovoljan.

Pogledajmo nekoliko primera u kojima se forma GL-GL javlja na početku ili u sredini tekstualnog spana u kojem se ostvaruje temporalna progresija.

(6) 男人又仰起脖子灌，抹抹嘴，瓶子见底了。他把满口的酒强咽了下去，别扭地咧咧嘴，说：“好喝。”

Nánrén yòu yǎng-qǐ bózi guàn, mō-mo zuǐ, píngzi jiàn dǐ le. Tā bǎ mǎn kǒu de jiǔ

Muškarac opet uzdići vrat sipati brisati-brisati usta flaša otkriti dno *LE_{mod}* on BA pun usta DE piće
qiáng yàn-le-xiàqù, bièniu de liě-liě zuǐ, shuō: “Hǎo hē.”

Silom gutati-LE-ići-dole neugodno DE keziti se-keziti se usta govoriti lepo piti

Muškarac je opet nagnuo flašu, obrisao usta, ispio ju je do dna. Jakim gutljajem proguta pivo iz usta, nelagodno se osmehnu i reče: „Dobro je.“

(He, 1997: 319)

(7) 弟弟厚道地笑笑：“我读书怎么也读不进，我不是读书的料呀！”

Dìdì hòudaò de xiào-xiào: “Wǒ dú shū zěnmē yě dú-bu-jìn, wǒ bù shì dú shū de liào ya!”
Mlađi brat iskren DE smejati se-smejati se ja učiti knjiga kako i učiti-ne-ući ja ne biti učiti knjiga DE materijal

Mlađi brat se od srca nasmeja: „Koliko god da učim ništa mi ne pomaže. Prosto nisam materijal za školu!“

(Wang, 2015: 26)

Primer (6) sadrži dva tekstualna spana koji opisuju niz radnji. U svakom spanu, i to u sredini događajnog niza, nalazi se po jedna forma GL-GL: 抹抹嘴/*mǒ-mo zuǐ* („brisati-brisati usta“, tj. „obrisati usta“) i 咧咧嘴/*liě-liě zuǐ* („keziti se-keziti se usta“, tj. „osmehnuti se“). Ove radnje iskazane formom GL-GL imaju isti agens i terminativne su u događajnom nizu čija završna tačka predstavlja početak susedne radnje u sledu. Ova dva tekstualna spana od šest EDJ, s druge strane, sadrže samo jednu EDJ obeleženu markerom 了/*LE*: 咽了下去/*yàn-le-xiàqù* („gutati-LE-ići-dole“, tj. „progutati“), kojom se opisuje kulminativna radnja — glavni lik priče terao je sebe da proguta uskislo pivo. Radnje izražene formom GL-GL u prvom i drugom spanu iskazuju samo pokret tela i izraz lica u detaljnom opisu vršenja glavne radnje 说/*shuō* („govoriti“) u drugom spanu. Primer (7) je deo dijaloga vođenog između dva brata u priči, a glavna radnja takođe je 说/*shuō* („govoriti“). Međutim, narator je u ovom slučaju radnjom 笑/*xiào* („smejati se“) želeo da istakne raspoloženje i reakciju glavnog lika, tako da je glagol govorenja izostavljen iz teksta. Stoga, forma GL-GL u početnoj EDJ, 笑笑/*xiào-xiào* („smejati se“), služi da uvede direktan govor, ali i istakne kratkotrajnost i manji intenzitet vršenja radnje „smejati se“, jer je radnja govorenja u ovom događajnom nizu ipak ona koja je važnija.

Kao što smo u tekstu iznad već pomenuli, oko 35% EDJ s formom GL-GL u analiziranom korpusu obeleženo je markerom za perfektivnost 了/*LE*. Ova činjenica, po nama, pre svega govori da forma GL-GL još nije dostigla visok stepen gramatikalizacije. Iako je marker 了/*LE*, ukoliko se i pojavi kod ove forme, umetnut između dva udvojena glagola, drugi glagol ipak još uvek nije postao pravi sufiks i s prvim srastao u jednu leksemu, uprkos tome što je izgubio svoj prvobitni ton i konkretno značenje. Dakle, mesto forme GL-GL u tročlanom aspekatskom sistemu kineskog jezika jeste između leksičkog (tj. aspekatske konstrukcije) i gramatičkog aspekta.¹² Da pogledamo sada primere koji ilustruju diskursnu funkciju forme GL-GL obeležene markerom *LE*:

(8) 女人擦了擦眼睛，回过头，慢慢走回灶间。

Nǚrén cā-le-ca yǎnjīng, huí-guò tóu, mànman zǒu-huí zàojiàn.

Žena brisati-*LE*-brisati oči okrenuti glava polako ići-vratiti se kuhinja

Žena je obrisala oči, okrenula se i vratila u kuhinju.

(He, 1997: 320)

¹² Tročlani aspekatski sistem kineskog jezika čine opšti aspekt, aspekatska konstrukcija i gramatički aspekt. Prva dva člana pripadaju kategoriji leksičkog aspekta. Detaljnije o tome videti kod Jin (2021).

(9) 小桃走到担架前，一屁股坐下，双手拍打着：“……如果你们不信我的话，可以问问他们俩。”她指了指两个抬担架的民夫。民夫们摇着头，……

Xiǎotáo zǒu dào dānjià qián, yī pìgu zuò-xia, shuāngshǒu pāidǎ-zhe: "... Rúguǒ nǐmen Mala Tao íci do nosilo ispred jedan zadnjica sestí-dole obe ruke pljeskati-ZHE ako vi bù xìn wǒ-de huà, kěyǐ wèn-wen tāmen liǎ." Tā **zhǐ-le-zhǐ** liǎng gè tái dānjià ne verovati ja-DE reč moći pitati-pitati oni dvojica ona **pokazivati-LE-pokazivati** dva KLAS. nositi nosilo *de mínfū. Mǐnfūmen yáo-zhe tóu...*
DE nosač nosači mahnuti-ZHE glava

Došavši do nosila, Mala Tao sede na zemlju i stade da pljeska rukama: „...ako mi ne verujete, pitajte njih dvojicu.“ Pokazala je prstom na nosače, ali su oni samo odmahivali glavom...

(Mo, 2015: 264)

U primeru 8 i 9, forma GL-GL s markerom za perfektivnost 了/LE javlja se u prvoj (擦了擦/cā-le-ca, „brisati-LE-brisati“, tj. „obrisati“), odnosno poslednjoj EDJ tekstualnog spana (指了指/zhǐ-le-zhǐ, „pokazivati-LE-pokazivati“, tj. „pokazati“). Marker 了/LE pre svega vrši svoju diskursnu funkciju, tj. obeležava i lokalizuje početak i završetak nekog događajnog niza, jer se 了/LE i u jednom i u drugom primeru može izostaviti iz teksta, a da forma GL-GL, koja je sa susednom EDJ u retoričkoj relaciji nizanjanja, pritom i dalje označava ograničenu situaciju. Dakle, ovde marker 了/LE ima pre pragmatičku nego gramatičku funkciju, a značenje ograničenosti radnje iskazuje se oblikom GL-GL, a ne markerom 了/LE.

Dakle, forma GL-GL u temporalnoj strukturi narativnog diskursa ne ističe trajanje, već, pre svega, ukazuje na terminativnu, odnosno, ograničenu zbirnu pluralnu ili jediničnu radnju, koja sadrži temporalnu, ali ne i materijalnu završnu tačku – rezultat. U tekstualnom spanu ona može da, kao prateća radnja, uvodi glavnu radnju u niz događaja, a može i da predstavlja glavnu radnju čiji se potencijalni rezultat obrazlaže u potonjoj EDJ.

5.2. Udvojeni glagoli u netemporalnoj strukturi narativnog diskursa

Forma udvojenih glagola, prema ovom istraživanju, nije rasprostranjena u strukturi narativnog diskursa kojim se ne ostvaruje temporalna progresija, odnosno ne iskazuju događajni nizovi u hronološkom sledu. Tu su uglavnom prilozi ili deskripcije koji služe kao pozadinski materijali (prostorne ili karakteristične informacije kvalifikativne prirode) u narativu. Obeleženi udvojeni glagoli u svega 22 primera uglavnom opisuju nereferencijalno mnoštvo radnji i odlikuju se iterativnošću, čime se može isticati i produženje trajanja radnje. Pogledajmo sledeće primere koji ilustruju pomenutu situaciju:

(10) 他信步走着，想享受享受一个人在特别兴奋时候的愉快心情。他看看麦地，又看看天，看看周围那像深蓝淡墨涂成的村庄图画。

Tā xìn bù zǒu-zhe, xiǎng xiǎngshou-xiǎngshou yī gè rén zài tèbié xīngfēn shíhòu de
 on prošetati hodati-ZHE želeti **uživati-uživati** jedan KLAs. čovek u poseban uzbuđen vreme *DE*
yúkuài xīnqíng. Tā kàn-kan mài dì, yòu kàn-kan tiān, kàn-kan zhōuwéi nà xiàng shēn
 radostan raspoloženje on **gledati-gledati** žito polje opet **gledati-gledati** nebo **gledati-gledati** okolina ono ličiti tamni
lán dàn mò tú-chéng de cūnzhuāng túhuà.
 plavi svetli mastilo bojiti-postati *DE* selo slika

Išao je laganim korakom, kako bi što više uživao u svojoj sreći i uzbuđenju. Gledao je čas u polja žita, čas u nebo, pa u obližnja sela koja su delovala kao modroplavi i bledosivi akvarel.

(Sun, 2014: 69)

(11) 夏季时，三村的人在这岸打鱼或者洗衣裳，偶尔可见对岸有人影闪过，那时他们就会招招手.....

Xiàjì shí, Sāncūn de rén zài zhè àn dǎ-yú huòzhě xǐ yīshang, ǒu'ěr kě jiàn
 leto kada Treći selo *DE* čovek na ova obala pecati ribu ili prati rublje povremeno moći videti
duì'àn yǒu rén yǐng shǎn-guò, nàshí tāmen jiù huì zhāo-zhao shǒu...
 druga strana obala imati čovek obris iskrsnuti tada oni onda će mahati-mahati ruka...

Tokom leta, dok bi seljani Trećeg Sela na svojoj strani reke pecali ribu ili prali rublje, povremeno bi na drugoj strani iskrsao obris ljudske figure. Oni bi tada počeli da mašu rukama ...

(Chi, 2014: 54)

U gorenavedenim primerima, radnje iskazane formom GL-GL, u različitim kontekstualnim situacijama, tumače se nereferencijalnim, odnosno, neograničenim radnjama. U primeru 10 nalaze se četiri EDJ sa formom GL-GL. Prva EDJ_{GL-GL'} sa formom 享受享受/xiǎngshou-xiǎngshou („uživati-uživati“, tj. „uživati“) javlja se u prvom tekstualnom spanu, u irealnoj rečenici uz modalni glagol 想/xiǎng („želeti“), dok se ostale tri EDJ_{GL-GL'} sa istim udvojenim glagolima 看看/kàn-kan („gledati“) javljaju u drugom tekstualnom spanu, koji je retoričkom relacijom elaboracije povezan s prvim. Ove su radnje neograničene, odnosno, nereferencijalne, bez određene temporalne lokalizacije, a ponekad se, kao prateće radnje, vrše u isto vreme sa glavnom, trajnom radnjom 信步走着/xìn bù zǒu-zhe („išao je laganim korakom“), a ne u nekom hronološkom sledu. U primeru 11, EDJ sa formom GL-GL 招招手/zhāo-zhao shǒu („mahati-mahati ruka“, tj. „mahati rukama“) takođe je u relaciji elaboracije s prethodnom EDJ, i opisuje habitualnu radnju, pošto se u tekstualnom spanu nalaze dva vremenska adverbijala habitualnog značenja 夏季时/

xiàjì shí („leti“) i 偶尔/ǒu'ěr („повременo“), kojima se označava cikličnost vremena ili ponavljanje radnji.

Premda se u netemporalnoj strukturi narativnog diskursa nalazi najviše udvojenih aktivnih glagola (koji čine oko 72,7%), u korpusu postoji i nekoliko primera udvajanja stativnih i rezultativnih glagola. Ovde treba posebno istaći formu dvostrukog udvajanja dvaju različitih rezultativnih glagola, koja nije viđena u temporalnoj strukturi, a ovde označava nereferencijalno mnoštvo radnji. Pogledajmo sledeće primere:

(12) “哪有啊！” 陈信红红脸，“要有还能回来？”

“Nǎ yǒu a!” Chén Xìn **hóng-hong** liǎn, “Yào yǒu hái néng huílai?”

Ma gde imati *A_{uzv}*. Čen Sin **crveneti se-crveneti se** lice ako imati još *moći* vratiti se

„Nemam ja to...“ Čen Sin pocrvene. „Da imam, zar bih mogao da ostanem u Šangaju?“

(Wang, 2015: 18)

(13) 就这样她在院子和屋子里出出进进，不渴也不饿，脑子里乱哄哄的，耳朵里更乱，好像装进去了一窝蜜蜂。

Jiù zhèyàng tā zài yuànzi hé wūzi lǐ **chū-chu-jìn-jìn**, bù kě yě bù è, nǎozi lǐ

pa tako *ona* u dvorište i kuća unutra **izlaziti-izlaziti-ulaziti-ulaziti** ne žedan i ne gladan glava unutra *luànhōnghong de*, ěrduǒ lǐ gèng luàn, hǎoxiàng zhuāng-jìnqu-le yī wō mífēng.

zbrkan *DE* uši unutra još više bučan *kao* upakovati-*LE* jedan roj pčela

I tako je, ulazeći u kuću i izlazeći u dvorište, zaboravila i na glad i na žeđ, dok joj je u glavi vladala velika zbrka, a u ušima još gora, kao da se u njih nastanio roj pčela.

(Mo, 2015: 255)

Kao što je ilustrovano primerom 12, glagol stanja 红/hóng („biti crven“) nakon udvajanja dobija veći stepen dinamičnosti: 红红/hóng-hong („biti crven-bit crven“, tj. „crveneti se“), međutim, to ne utiče na situaciju „Čen Sin pocrvene“ (陈信红红脸/Chén Xìn hóng-hong liǎn) jer ona i dalje ostaje neograničena, zato što ovde forma GL-GL označava prateće stanje u kojem se odigrava radnja govorenja u toj rečenici. U primeru 13 srećemo formu tzv. dvostrukog udvajanja glagola, koja se gradi tako što se prvo dva rezultativna glagola 出/chū („izlaziti“) i 进/jìn („ulaziti“) zasebno udvajaju, a potom i spajaju: 出出进进/chū-chu-jìn-jìn („izlaziti-izlaziti-ulaziti-ulaziti“, tj. „ulaziti i izlaziti“). Takav izraz u kineskom jeziku, kao frazeologizam, ima značenje povećane učestalosti ponavljanja radnje.¹³

13 Forma dvostrukog udvajanja glagola, prema Ljuju (Lü, 1942/2002: 233), predstavlja glagolsku fazu „iterativnosti“ (屢发相/LŪFA XIANG).

Dakle, na osnovu rezultata korpusne analize, možemo utvrditi da forma GL-GL u narativnom diskursu, kao dvovidski glagoli u srpskom jeziku, ima i perfektivno i imperfektivno značenje. Tačnije, u temporalnoj strukturi narativnog diskursa ona više označava ograničenost i opisuje referencijalnu terminativnu radnju, koja može biti ponovljena određeni broj puta ili jedinična s određenim trajanjem. Kada se ova forma javlja u netemporalnoj strukturi, ima tendenciju da izražava neograničenost i opisuje nereferencijalno koncipiranu radnju, koja može da bude, pre svega, habitualna, trajna, ali i ponovljena neograničen broj puta.

6. Poređenje forme udvojenih glagola i njenog prevoda na srpski jezik

Da bi se proverilo i utvrdilo konkretno aspektualno značenje forme GL-GL u narativu, anotirali smo i vidsku vrednost glagola njenih prevodnih ekvivalenata u srpskom jeziku. Rezultati ovog postupka pokazuju da je u temporalnoj strukturi narativnog teksta, od ukupno 96 primera u korpusu (s izuzetkom tri neprevedena i dva prevedena neglagolskim iskazima), njih 81 u kojima je forma GL-GL prevedena svršenim glagolskim oblicima (videti primere 5–9). Ova činjenica nam potvrđuje da se značenje forme GL-GL u temporalnoj strukturi narativnog diskursa u velikoj meri podudara sa značenjem svršenog vida u srpskom jeziku. S druge strane, u netemporalnoj strukturi, od 18 primera koji su prevedeni glagolskom predikatskom rečenicom na srpski jezik, njih 72,2% je prevedeno nesvršenim glagolskim oblicima (videti primere 10 i 11), i to, u velikoj meri, glagolima deminutivnog značenja s prefiksom *po-*. Evo nekoliko primera iz korpusa: 说说/*shuō-shuo* („govoriti-govoriti“, tj. „popričati“), 谈谈/*tán-tan* („razgovarati-razgovarati“, tj. „porazgovarati“), 看看/*kàn-kàn* („gledati-gledati“, tj. „pogledati“), 想想/*xiǎng-xiǎng* („misliti-misliti“, tj. „pomisliti“), 拍拍/*pāi-pai* („tapšati-tapšati“, tj. „potapšati“), 闻闻/*wén-wén* („mirisati-mirisati“, tj. „pomirisati“), itd. Pod odrednicom za glagolski prefiks *po-* u *Rečniku srpskog jezika* (2007: 937), kaže se, između ostalog, da *po-* u glagolskim složenicama označava „radnju, stanje (iz)vršenu u izvesnoj, maloj meri“. Stevanović (1970: 441) smatra da ovi složeni glagoli sa *po-* „znače za izvesno, kraće vreme, vršiti radnju prostog glagola“. Bez obzira na različite formulacije, odnosno na to da li je naglasak na ograničenom trajanju ili na kratkoći radnje, kvantitativnim, tj. deminutivnim značenjem ovog prefiksa moguće je preneti aspekatsko značenje oblika udvojenih glagola u kineskom jeziku. Kao drugi slučaj, pored prefiksa *po-*, u našem korpusu srećemo i glagolske nastavke *-nu* i *-(k)a*, koji imaju iterativno-deminutivni karakter: 拍拍手/*pāi-pāi shǒu* („tapšati-tapšati ruka“, tj. „pljesnuti“), 笑笑/*xiào-xiào* („smejati se-smejati se“, tj. „osmehnuti se“, „smeškati se“), 点点头/*diǎn-dian tóu* („klimati-klimati glava“, tj. „klimnuti glavom“), 敲敲/*qiāo-qiao* („kucati-kucati“, tj. „kucnuti“), 眨眨眼/*zhǎ-zhǎ yǎn* („treptati-treptati oči“, tj. „trepnuti“), 蹦蹦跳跳/*bèng-bèng tiào-tiào* („skakati-skakati-skakati-skakati“, tj. „skakutati“), itd.

7. Zaključak

Upoređivanjem forme GL-GL sa njenim prevodnim ekvivalentima na srpski jezik, dobili smo jak argument za tvrdnju da ova jezička forma poseduje dvovidsku

vrednost. Naime, u temporalnoj strukturi narativnog teksta koristi se forma udvojenih glagola, doduše, uglavnom aktivnih i semelfektivnih glagola, kao i deo teličnih glagola čijem procesu nije nužno da sadrži inherentni završetak, u svrhu iskazivanja svršenih radnji ili ograničenih situacija. Budući da glagoli iz gorepomenutih klasa ne sadrže inherentnu krajnju tačku, njihovim udvojenim oblikom može se opisati samo neka terminativna radnja, čije se okončavanje određuje otpočinjanjem druge radnje u događajnom nizu. S druge strane, ova glagolska forma, uključujući i određene udvojene stativne i rezultativne glagole, može da se upotrebi i u netemporalnoj strukturi narativnog teksta, i to za opisivanje neograničenih situacija ili radnji čije je ponavljanje neograničeno, kao pozadinske informacije ili pratećeg stanja glavnih događaja.

Na kraju, rezultati analize narativnog teksta govornog stila pokazuju da mesto forme GL-GL u aspekatskom sistemu kineskog jezika jeste između leksičkog i gramatičkog aspekta, i da ona nema tendenciju da se javlja u kontekstima koji se odnose na buduću situaciju, kako tvrde Sijao i Mekenery (Xiao/McEnery, 2004), već se najčešće koristi za iskazivanje događajnih nizova. Takođe je potvrđeno da je perfektivno značenje, odnosno kratkotrajnost ili vršenje radnje u maloj meri, njeno osnovo značenje, što je potpuno suprotno stavu Džanga (Zhang, 2006) da je habitualnost osnovno gramatičko svojstvo ove jezičke forme. Možemo pretpostaviti da način diskursa, pisani ili govorni stil, ponekad čak i dijalekat, svi mogu uticati na njenu distribuciju u jeziku, kao i njeno konkretno značenje i vidsku vrednost iskazanu u jezičkoj upotrebi. U svemu tome se vidi i izazov i potreba za daljim istraživanjima ove problematike.

Napomena: Korpusna analiza ovoga rada je deo autorkinog istraživanja obavljenog u okviru izrade doktorske teze *Aspekt i temporalna progresija u narativnom diskursu*, koja je odbranjena 15. 06. 2020. na Filološkom fakultetu u Beogradu.

Literatura

- Carlson, L., Marcu, D. (2001). *Discourse Tagging Reference Manual*, ISI Tech Report ISI TR-545. RST Corpora, Tools, and Software. <http://www.isi.edu/~marcu/discourse/>
- Chao, Y. R. (1968/2011). *A Grammar of Spoken Chinese*. Beijing: Shangwu yinshuguan.
- Chen, Q. R. (2008). *Hanyu timao yanjiu de leixingxue shiye*. Beijing: Shangwu yinshuguan.
- Dai, Y. J. (1993). Xiandai Hanyu duanshi ti de yuyi fenxi. *Yuwen yanjiu*, 2, 51–56.
- Dai, Y. J. (1997). *Xiandai Hanyu shiti xitong yanjiu*. Hangzhou: Zhejiang jiaoyu chubanshe.
- Fan, F. L. (1964). Shi lun suowei dongci chongdie. *Zhongguo yuwen*, 4, 264–278.
- Hopper, P., Thompson, S. (1980). Transitivity in Grammar and Discourse. *Language*, 56, 251–299.
- Jahontov, S. (1958). *Hanyu de dongci fanchou* (K. L. Chen, yi). Beijing: Zhonghua shuju.
- Jin, X. (2020). *Aspekt i temporalna progresija u narativnom diskursu* (neobjavljena doktorska disertacija). Filološki fakultet, Beograd.
- Jin, X. (2021). Telični glagoli i ograničena situacija u kineskom jeziku. *Anali Filološkog fakulteta*, XXXIII(II), 29–48.

- Kamp, H., Reyle, U. (1993). *From Discourse to Logic*. Kluwer: Dordrecht.
- Li, C. N., Thompson, S. A. (1981). *Mandarin Chinese: A Functional Reference Grammar*. Berkeley: University of California Press.
- Li, J. X. (1924/2007). *Xin zhu guoyu wenfa*. Changsha: Hunan jiaoyu chubanshe.
- Li, Y. M. (1998). Dongci chongdie de ruogan jufa wenti. *Zhongguo yuwen*, 2, 83–92.
- Liu, Y. H., Pan, W. Y., Gu, W. (1983/2001). *Shiyong xiandai Hanyu yufa (zengding ben)*. Beijing: Shangwu yinshuguan.
- Liu, H. X. (2000). Dongci chongdie de zhiyue yinsu. *Chongqing jiaoyu xueyuan xuebao*, 13(2), 71–75.
- Lü, S. X. (1942/2002). *Zhongguo wenfa yaolue – Lü Shuxiang quanji di yi juan*. Chenyang: Liaoning jiaoyu chubanshe.
- Mann, W., Thompson, S. (1988). Rhetorical Structure Theory: Toward a Functional Theory of Text Organization. *Text @ Talk* 8(3), 243–281.
- Rao, H. Q. *Hanyu pianzhang de shijian tuijin xitong ji xiangguan yingxiang yinsu yanjiu* (neobjavljena doktorska disertacija). Huazhong shifan daxue.
- Shen, J. X. (1995). “Youjie” yu “wejie”. *Zhongguo yuwen*, 2, 367–380.
- Shi, J. Z. (1992). Lun xiandai Hanyu de “ti” fanchou. *Zhongguo shehui kexue*, 6, 183–201.
- Smith, C. (1991/1997). *The parameter of aspect*. Dordrecht: Kluwer.
- Wang, L. (1944/1984). *Zhongguo xiandai yufa*. Beijing: Shangwu yinshuguan.
- Wu, Z. G. (2009). Hanyu dongci chongdie de shijian tezheng. U Wang, Xie (ur.), *Hanyu chongdie wenti* (str. 218–230). Wuhan: Huazhong shifan daxue yuyan yu yuyan jiaoyu yanjiu zhongxin,
- Xiao, R., McEnery, T. (2004). *Aspect in Mandarin Chinese: a corpus-based study*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Co.
- Yu, M. (1954). Hanyu dongci de xingtai. *Yuwen xuexi*, 4, 43–51.
- Yang, G. (2011). “Dongci + jieguo buyu” he “dongci chongdie shi” de feishitai xingzhi. *Dangdai yuyanxue*, 13(3), 217–225.
- Yang, S. Y., Huang, Y. Y., Wang, Y. (2009). Hanyu qingzhuang fenlei ji fenlei zhong de wenti. *Yuyanxue luncong*, 39, 478–505.
- Zhang, J. (1979). Lun Hanyu de dongci chongdie xingshi. *Zhengzhou daxue xuebao*, 3, 15–24.
- Zhang, W. X. (2006). *Hanyu jufa de renzhi jieguo yanjiu*. Beijing: Beijing daxue chubanshe.
- Zhu, D. X. (1982/1999). *Zhu Dexi wenji di yi juan: Yufa jiangyi*. Beijing: Shangwu yinshuguan.
- Zhu, J. S. (1998). Dongci chongdie de yufa yiwei. *Zhongguo yuwen*, 5, 378–386.
- Вујанић, М. и др. (2007). *Речник српскога језика*. М. Николић (ур.), Нови Сад: Матица српска.
- [Вујанић, М. и др. (2007). *Рећник српскога језика*. М. Николић (ур.), Нови Сад: Матица српска]
- Стевановић, М. (1970). *Савремени српскохрватски језик I*, друго издање. Београд: Научна књига.
- [Stevanović, M. (1970). *Savremeni srpskohrvatski jezik I*, drugo izdanje. Beograd: Naučna knjiga]

Izvori

- Банг, А. (2015). Последња станица воза (И. Елезовић, прев.). У *У првом лицу: Антологија савремене кинеске приче* (стр. 17–47). Београд: Геопоетика.
- [Vang, A. (2015). *Poslednja stanica voza* (I. Elezović, prev.). U *U prvom licu: Antologija savremene kineske priče* (str. 17–47). Beograd: Geopoetika]
- Ју, Х. (2015). Далеко од куће у осамнаестој (З. Скробановић, прев.). У *У првом лицу: Антологија савремене кинеске приче* (стр. 110–118). Београд: Геопоетика.
- [Ју, Н. (2015). *Daleko od kuće u osamnaestoj* (Z. Skrobanović, prev.). U *U prvom licu: Antologija savremene kineske priče* (str. 110–118). Beograd: Geopoetika]
- Лу, В. (2015). Зид (М. Павловић, прев.). У *У првом лицу: Антологија савремене кинеске приче* (стр. 66–90). Београд: Геопоетика.
- [Лу, В. (2015). *Zid* (M. Pavlović, prev.). U *U prvom licu: Antologija savremene kineske priče* (str. 66–90). Beograd: Geopoetika]
- Мо, Ј. (2015). Синовлјев непријатељ (А. Јовановић, прев.). У *У првом лицу: Антологија савремене кинеске приче* (стр. 247–268). Београд: Геопоетика.
- [Мо, Ј. (2015). *Sinovljev neprijatelj* (A. Jovanović, prev.). U *U prvom licu: Antologija savremene kineske priče* (str. 247–268). Beograd: Geopoetika]
- Сун, Л. (2014). Савет на растанку (Т. Бокић, прев.). *Београдски књижевни часопис*, 36–37, 68–76.
- [Sun, L. (2014). *Savet na rastanku* (T. Bokić, prev.). *Beogradski književni časopis*, 36–37, 68–76]
- Хе, Б. (1997). Имали смо госта (Р. Пушић, прев.). *Мостови*, 110, 315–320.
- [He, B. (1997). *Imali smo gosta* (R. Pušić, prev.). *Mostovi*, 110, 315–320]
- Чи, Џ. (2014). Трампа (У. Мишковић, прев.). *Београдски књижевни часопис*, 36–37, 52–67.
- [Či, C. (2014). *Trampa* (U. Mišković, prev.). *Beogradski književni časopis*, 36–37, 52–67]
- Шен, Џ. (2014). Муж (М. Павловић, прев.). У *Антологија модерне кинеске приче* (стр. 150–173). Београд: Геопоетика.
- [Šen, C. (2014). *Muž* (M. Pavlović, prev.). U *Antologija moderne kineske priče* (str. 150–173). Beograd: Geopoetika]

Xiaolei S. Jin

Summary

ASPECTUAL MEANINGS AND FUNCTIONS OF VERB REDUPLICATION IN CHINESE NARRATIVE DISCOURSE

Verb reduplication is a specific linguistic form in Chinese related to the quantitiveness of an action which, at the same time, has other semantic meanings. We note that its grammatical function is closely related to pragmatic and contextual factors and that different research approaches and analysis materials can lead to different opinions and conclusions. Hence, we use quantitative and qualitative analysis of the corpus, in an attempt to shed some light on its distribution, grammatical meanings, and functions in narrative discourse. Finally, by comparing reduplicated verbs with their Serbian translation equivalents, the biaspectual grammatical feature of verb reduplication is analyzed and determined.

Key words:

Chinese, verb reduplication, aspectual meaning, narrative discourse